

980208-1

James Herriot napsal o své zkušenosti s farmáři (*To by se zvěrolékaři stát nemělo*, Praha 1978, s. 369) toto: „... hluboko v každém hospodáři sídlí podvědomé přesvědčení, že o svém dobytku nezbytně ví víc než jakýkoli cizák a považuje za určité doznání porážky, když platí někomu, kdo jej poučuje.“ A připomíná, že to má „co dělat s penězi. Peníze vždycky vytvářely přehradu mezi farmářem a veterinářem.“ Na mnoha jiných místech ve svých knížkách vzpomíná Herriot také na všelijaké pseudoléčitele a zastánce nejpodivnějších pověrečných metod atd. Přivádí mi to na mysl srovnání se situací ve filosofii (a dalo by se také něco podobného říci o teologii, ale tam je tradice přece jen značně odlišná). Také většina lidí je přesvědčena, že filosofa a odbornou filosofii prostě nepotřebují, neboť tomu, co potřebují, je naučí život sám (v to počítajíc blízké i vzdálenější lidi, kteří už nějaké zkušenosti mají). Dnes se sice stále víc rozmáhá móda, obracet se v jistých životních situacích a s jistými problémy na psychology, eventuálně na psychiatry, ale nikoho nenapadne bláznivá myšlenka, obrátit se na filosofa. Stálo by za důkladnější analýzu (a dokonce i historickou analýzu, která by sahala půl třetího tisíce let zpátky), proč jsou (a odedávna byli) lidé schopni a ochotni se spíše obracet na všelijaké mágy, drobopravce a hvězdopravce atd., dnes na kartárky, vědmy a nejrůznější jiné problematické profese, ale nikdo by jistě nebyl ochoten zaplatit v poradně, jejíž reklama by zněla: „Veškeré filosofické porady a znalecké filosofické posudky všeho druhu.“ Souvisí to s velmi závažným problémem, který odedávna trápí hlubší filosofy. Už Aristotelés upozornil na to, že filosofovat může jen člověk, který má na to dost času (mluvil o SCHŮLĚ, tedy prázdní, prázdninách, zkrátka volném čase). Sókratés byl materiálně dost závislý na svých bohatých žácích a příznivcích, Platón byl příliš bohatý na to, aby si to vskutku existenciálně připouštěl, jen opakoval to, co znal od Sókrata. Aristotelés však byl mezi Platónovými žáky spíše plebejec (a zejména nebyl rozený Athéňan), a tak mu problém byl bližší. Filosof vskutku musí mít dost času a potřebný klid na soustředěné promýšlení věcí, na které si lidé obvykle čas nenajdou. Je vskutku to, čemu filosof věnuje svou hlavní pozornost a co si před sebe staví jako strategický plán a čemu rozumí jako svému úkolu a poslání, pro většinu lidí nepotřebné? Je to jen jakýsi společenský luxus? Má filosof co říci jen těm, kdo se o jeho myšlenky a výzkumy zajímají, aniž to mohou nějak využít? A je to vskutku jen jejich neužitečný zájem, který je vede k tomu, aby filosofii a filosofům materiálně něco obětovali? Je filosofie v tomto ohledu blízká spíše některým druhům umění než vědám (jako je např. veterinářství a mnohé jiné)?

(Praha, 980208-1.)